

PROGRAM KONSERWATORSKO - RESTAURATORSKICH

Wnętrze kościoła św. Michała Archaniota w Skągach, II poł. XVIII wieku.

DIECEZJA KALISKA
PARAFIA RZYMSKOKATOLICKA
św. Michała Archaniota
46-262 Skągi, ul. Okrężna 7
REGON 040090911, NIP 751-162-16-23
tel. 77 414 12 83

Za zgodność z oryginałem
data 10.06.2024
podpis [signature]

ks. Ryszard Zielinski
[signature]
Proboszcz Parafii

Autor programu

mgr Aleksandra Krajewska-Łapiak

Wrocław, 06.06.2024

miejsowość i data

DZIEŁO KONSERWATORSKIE I DOKUMENTACJA CHRONIONE PRAWEM AUTORSKIM

SPIS TREŚCI PROGRAMU PRAC KONSERWATORSKICH

1.0. KARTA IDENTYFIKACYJNA ZABYTKU I DOKUMENTACJI.....	3
2.0. ZAGADNIENIA HISTORYCZNE.....	5
3.0. OPIS, ANALIZA FORMY, FUNKCJI I TREŚCI.....	5
4.0. STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ	5
5.0. CEL ORAZ ZAŁOŻENIA KONSERWACJI I RESTAURACJI – PROJEKT KONSERWATORSKI.....	6
6.0. PROGRAM PRAC.....	6

1.0. KARTA IDENTYFIKACYJNA ZABYTKU I DOKUMENTACJI

1062/66

NR REJESTRU ZABYTKÓW

.....

1.1. DANE PRZED ROZPOCZĘCIEM PRAC

RODZAJ **budowla bez cech stylowych, murowana, tynkowana**

AUTOR, WARSZTAT, SZKOŁA **nieznane**

DATOWANIE **koniec XVIII wieku**

ADRES **kościół pw. św. Michała Archaniota, ul. Okrężna 7, 46-262 Skatągi**

WŁAŚCICIEL / UŻYTKOWNIK **Parafia rzymskokatolicka pod wezwaniem św. Michała Archaniota w Skatągach reprezentowana przez ks. Proboszcza Ryszarda Zielińskiego.**

WCZEŚNIEJSZE KONSERWACJE (LUB RENOWACJE): **TAK**

DATY WYKONANIA **2012 rok**

WCZEŚNIEJSZE DOKUMENTACJE: **TAK**

1.3. DANE O REALIZACJI KONSERWATORSKIEJ

INWESTOR I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA Parafia rzymskokatolicka pod wezwaniem św. Michała Archaniota w Skatągach reprezentowana przez ks. Proboszcza Ryszarda Zielińskiego.

ZLECENIODAWCA Parafia rzymskokatolicka pod wezwaniem św. Michała Archaniota w Skatągach reprezentowana przez ks. Proboszcza Ryszarda Zielińskiego.

2.0. ZAGADNIENIA HISTORYCZNE

.....

Kościół w Skatągach był już wzmiankowany w 1376 roku. W 1564 roku został przejęty przez protestantów. Obecny kościół został wybudowany w latach 1791–1792 w miejscu poprzedniego drewnianego, który zbudowano w 1691 roku, a zburzono w 1791. Wieżę zbudowano w 1880 roku. W 1927 roku świątynię odnowiono i częściowo powiększono. Do roku 1945 należał do protestantów a po zakończeniu II wojny światowej jest kościołem katolickim¹.

3.0. OPIS, ANALIZA FORMY, FUNKCJI I TREŚCI

.....

Dekorację malarską wnętrza kościoła stanowi jasnobieżowa monochromia, przetamana gzymsem w kolorze jasnej szarości, obiegającym całe wnętrze kościoła na wysokości styku ścian ze sklepieniem. Dubluje się przy wnękach po obu stronach prezbiterium. Sklepienie białe, monochromatyczne. Balustradę schodów prowadzących na chór wykonano z prostych, białych, płaskich tralek oraz jasnobrązowej poręczy. Kolumny wspierające empore oraz jej balustrada od strony kościoła, bez dekoracji malarskiej, drewniane w kolorze ciepłego brązu. Balustrada empory od strony chóru monochromatyczna, biała.

Obecna kolorystyka różni się od pierwotnej.

Na wszystkich ścianach nawy głównej oraz prezbiterium zamontowano od posadzki, do wysokości ok. 1 m. kamienne, granitowe, ciemnoszare płyty ozdobne.

Balustrada chóru od strony nawy głównej oraz podtrzymujące chór drewniane filary utrzymane są w kolorze ciepłego brązu (lakier, bejca), prawdopodobnie w kolorze odpowiadającym pierwotnemu.

Wnętrze balustrady chóru w kolorze złamanej bieli koresponduje z białymi tralkami balustrady schodów prowadzących na chór. Poręcz balustrady w kolorze jasnego, ciepłego brązu. Podłoga chóru oraz schody pomalowane kryjaco na kolor jasnego brązu. Obecna kolorystyka różni się od pierwotnej.

Drzwi wejściowe do przedsionka oraz do nawy głównej proste, drewniane bez dekoracyjnej snycerki. Pomalowane zostały lakierem/bejcą w kolorze bardzo ciemnego brązu, prawdopodobnie w kolorze odpowiadającym pierwotnemu.

4.0. STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ

.....

Ogólny stan zachowania obiektu dobry. Największym problemem są widoczne w całym wnętrzu zabrudzenia powierzchniowe i ciemny osad, powstałe na skutek użytkowania kościoła przez wiernych, oraz montażu ogrzewania gazowego w kościele.

Delikatne odspojenia warstwy malarskiej, powstałe na skutek zawilgocenia widoczne w przejściu między prezbiterium a zakrystią, na zachodniej ścianie zakrystii, na wysokości posadzki oraz drzwi prowadzących z przedsionka do nawy głównej.

W trakcie prowadzonych wcześniej prac remontowych skuto wcześniejsze i założono nowe tynki w obrębie prezbiterium. Dodatkowo na powierzchni całego sklepienia założona została specjalna włóknina zapobiegająca powstawaniu spękań. W obrębie gzymśów wykonano

---

¹ https://pl.wikipedia.org/wiki/Kościół_św._Michała_Archaniota_w_Skatągach dostęp 28.05.2024

uzupełnienia nową zaprawą oraz założono warstwę zabezpieczającą (niektóre partie gzymsu np. na ścianie tęczowej).

Stan zachowania elementów drewnianych – balustrada, balkon, schody, podłoga chóru – dobry. Widoczne przetarcia (wtórnej) warstwy malarskiej powstałe na skutek uszkodzeń mechanicznych. Nie zaobserwowano mączki drzewnej, wskazującej na żerowanie drewnojadów. Drzwi wejściowe do przedsionka oraz drzwi do nawy głównej w dobrym stanie. Zaobserwowano przetarcia lakieru i bejcy powstałe na skutek uszkodzeń mechanicznych.

5.0. CEL ORAZ ZAŁOŻENIA KONSERWACJI I RESTAURACJI – PROJEKT KONSERWATORSKI

.....

Głównym celem konserwacji jest przywrócenie artystycznej i estetycznej wartości obiektu poprzez usunięcie zabrudzeń powierzchniowych, a także rekonstrukcję pierwotnej kolorystyki ścian świątyni oraz elementów drewnianych w oparciu o wykonane badania stratygraficzne. Założeniem prac konserwatorskich jest także zabezpieczenie obiektu przed dalszymi zniszczeniami.

6.0. PROGRAM PRAC

.....

I ETAP:

1. Wykonanie wstępnej dokumentacji konserwatorskiej i fotograficznej przed rozpoczęciem prac.
2. Rozstawienie rusztowań koniecznych do przeprowadzenia prac.

II ETAP:

Ściany oraz sklepienie

3. Oczyszczenie z luźnych zabrudzeń powierzchniowych mechanicznie (odkurzacze, miękkie i twarde pędzle i szczotki).
4. Oczyszczenie z tłustych zabrudzeń przy pomocy słabego roztworu mydła malarskiego wmywanego wodą destylowaną lub równoważnego środka.
5. Mechaniczne usunięcie odspojień farby i zaprawy w miejscach zawilgoconych (vide 4.0. Stan zachowania).
6. W przypadku stwierdzenia śladów porażenia grzybami pleśniowymi wykonanie dezynfekcji alkoholowym roztworem Biotin T (5%) lub równoważnym.
7. Uzupelnienie ubytków tynku przy pomocy zapraw wapiennych NHL-Kalkputz fein i grob firmy Keim lub równoważnych.
8. Nałożenie w miejscach uzupełnień cienkiej warstwy wyrównawczej szpachli Dolomitspachtel firmy Keim lub równoważnej.
9. Położenie gruntu Solprim firmy Keim lub równoważnego.

10. Rekonstrukcja warstwy malarskiej wg wskazań przedstawionych w opisie badań stratygraficznych farbą mineralną Introp lub Inostor firmy Keim lub równoważną.¹²

Balustrada chóru (wnętrze), balustrada schodów, podłoga chóru, schody prowadzące na chór

11. Oczyszczenie z luźnych zabrudzeń powierzchniowych mechanicznie (odkurzacze, miękkie i twarde pędzle i szczotki).
12. Usunięcie warstw wtórnych chemicznie (Tirolak wymywany acetonem/benzyną lakową lub środek równoważny) oraz mechanicznie (skalpele).
13. Rekonstrukcja pierwotnej warstwy malarskiej na podstawie badań stratygraficznych przy pomocy farby kryjącej do drewna Remmers lub równoważnej.
14. Zabezpieczenie warstwy malarskiej werniksem akrylowym firmy Talens lub równoważnym.

Balustrada chóru od strony nawy głównej, kolumny podtrzymujące chór, drzwi wejściowe do przedsionka oraz do nawy głównej:

15. Oczyszczenie z luźnych zabrudzeń powierzchniowych mechanicznie (odkurzacze, miękkie i twarde pędzle i szczotki).
16. Uzupelnienie głębszych ubytków drewna przy pomocy żywicy epoksydowej Araldit SV/HV 36 lub środka równoważnego.
17. Uzupelnienie płytkich ubytków drewna akrylową szpachlą do drewna firmy Tikkurila lub równoważną.
18. Uzupelnienie kolorystyki drewna przy pomocy bejcy w płynie firmy 3v3/bejcy z dodatkiem szelaku lub równoważnej
19. Zabezpieczenie drewna werniksem firmy Talens lub równoważnym

III ETAP:

20. Rozebranie rusztowań koniecznych do wykonania prac.
21. Wykonanie końcowej dokumentacji fotograficznej oraz konserwatorskiej.

Krzysztof Fopiele

¹ Rekonstrukcja warstwy malarskiej na podstawie badań stratygraficznych wynika z małych (szczątkowy stan zachowania pod licznymi warstwami wtórnymi) lub żadnych (sklepienie, gzymsy, prezbiterium po remoncie) możliwości dotarcia do pierwotnych warstw malarskich.

² Nie wnioskuję się o usunięcie wtórnych kamiennych płyt położonych na wysokości do ok 1 m od posadzki na całym obwodzie nawy głównej oraz parapetach nisz okiennych nawy głównej. Prawdopodobieństwo zachowania się warstw pierwotnych pod płytami jest znikome. Usunięcie płyt doprowadzi do większego zniszczenia pierwotnej wyprawy tynkarskiej.